

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-53>

УДК 658:339.5:657.6

КОНСАЛТИНГОВИЙ СУПРОВІД МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

CONSULTING SUPPORT FOR THE MANAGEMENT OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY

Кононенко Леся Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Зайченко Володимир Васильович

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки підприємництва та готельно-ресторанної справи,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9523-1220>

Павловський Сергій Ігорович

здобувач третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4231-7754>

Kononenko Lesia

Kherson State Agrarian and Economic University

Zaichenko Volodymyr

Central Ukrainian National Technical University

Pavlovskiy Serhii

Kherson State Agrarian and Economic University

У статті обґрунтовано зростаючу роль та стратегічну необхідність консалтингового супроводу для забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності суб'єктів малого і середнього підприємництва в сучасних умовах динамічної трансформації та диверсифікації сучасного бізнес-середовища. Визначено основні тренди, що трансформують сучасне бізнес-середовище: інтенсивний розвиток зовнішньоекономічної діяльності, повномасштабне військове вторгнення, стрімка цифровізація, поява нових форм господарювання, таких як віртуальні підприємства та бізнес-моделі у метавсесвіті. Розглянуто можливості та виклики підприємницької діяльності у віртуальних світах, включаючи створення цифрових товарів, організацію подій, маркетинг та питання правового регулювання. Доведено, що консалтинговий супровід менеджменту в сучасних умовах перетворюється на стратегічно необхідний інструмент який дозволяє підприємцям залучати зовнішніх фахівців для вирішення складних завдань, мінімізувати ризики, адаптуватися до нових технологічних реалій та ефективно використовувати ринкові можливості.

Ключові слова: підприємництво, підприємництво у ЗЕД, малий і середній бізнес, менеджмент, консалтинг, консалтинговий супровід, цифрова трансформація, метавсесвіт, віртуальне підприємство, конкурентоспроможність, управлінські рішення.

The article substantiates the growing importance and strategic necessity of consulting support to ensure sustainable development and competitiveness of small and medium-sized enterprises (SMEs) amid the dynamic transformation and diversification of the modern business environment. The research methodology is based on the analysis of official statistical data regarding the structure and dynamics of entrepreneurial activity in Ukraine, synthesis of scientific works on entrepreneurship and management theory, as well as the study of current trends in the digital economy. The article analyzes the evolution and current state of entrepreneurship in Ukraine, emphasizing its key role

in shaping societal well-being. It is demonstrated through statistical data that small and medium enterprises form the backbone of the national economy. The main trends transforming the modern business environment are identified, including intensive development of foreign economic activity, full-scale military invasion, rapid digitalization, and the emergence of new forms of economic activity, such as virtual enterprises and business models in the metaverse. Opportunities and challenges for entrepreneurship in virtual worlds are considered, including the creation of digital goods, event organization, marketing, and legal regulation issues. The scientific novelty lies in substantiating the fundamental contradiction of modernity: between the rapid complication of market conditions and requirements, on the one hand, and the objective resource and specialist limitations with narrow-profile skills in most SMEs, on the other. It is proven that this gap renders traditional management approaches insufficient. It is argued that consulting management support becomes a strategically essential tool in these conditions. It allows entrepreneurs to attract external experts to solve complex tasks, minimize risks, adapt to new technological realities, and effectively utilize market opportunities.

Keywords: entrepreneurship, international entrepreneurship, small and medium business, management, consulting, consulting support, digital transformation, metaverse, virtual enterprise, competitiveness, management decisions.

Постановка проблеми. Основу економіки України становить малий та середній бізнес, який демонструє стійкість та здатність до зростання навіть у кризових умовах. Водночас сучасне підприємницьке середовище зазнає стрімкої та глибокої трансформації, зумовленої цифровою революцією, глобалізацією та появою принципово нових бізнес-моделей, таких як віртуальні підприємства та метавсесвіт. Відповідно, для виживання та розвитку в таких умовах від підприємців вимагається володіння широким спектром вузько-спеціалізованих компетенцій – від стратегічного аналізу та цифрового маркетингу до кібербезпеки та правового супроводу в віртуальних світах. З іншого боку, малі та середні підприємства, через об'єктивні обмеження в кадрових, фінансових та часових ресурсах, часто не в змозі самотійно це забезпечити. Цей розрив між зростаючою складністю бізнес-середовища та обмеженими внутрішніми можливостями малого та середнього бізнесу створює суттєві бар'єри для їх конкурентоспроможності та сталого розвитку. Традиційні підходи до управління виявляються недостатніми, що породжує проблему пошуку та обґрунтування ефективних механізмів підтримки, здатних компенсувати цей дефіцит компетенцій. Одним із таких механізмів є консалтинговий супровід менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика менеджменту підприємницької діяльності активно досліджується як закордонними так і вітчизняними науковцями. Так, Поляниця К., Носань Н. та Зачосова Н. дослідили теоретико-методичні засади безпекоорієнтованого управління фінансовою стійкістю підприємства як важливого напрямку фінансового менеджменту підприємницької діяльності [6]. Носань Н., Зачосова Н. та Гапоненко Н. конкретизували необхідність і мож-

ливості використання мотивації персоналу як технології управління кадровою безпекою бізнесу в системі менеджменту підприємницької діяльності [5]. Бутенко Д. С. проаналізував наявний стан мотиваційного менеджменту в підприємницькій діяльності України, акцентуючи увагу на ключових проблемах та перспективах його удосконалення [1]. Єфремова Н. О. визначила особливості маркетингових інновацій в операційному менеджменті комерційно-підприємницької діяльності суб'єктів агробізнесу [2]. Паллатхадка Х. та інші розглянули застосування штучного інтелекту в управлінні бізнесом, електронній комерції та фінансовій діяльності [11]. Чен С. та інші здійснили бібліометричний аналіз досліджень, присвячених стихійним лихам та управлінню бізнесом у сфері туризму [9]. Вільям П. та інші дослідили методи автоматизації з використанням хмарних обчислень на основі штучного інтелекту та блокчейну для потреб управління бізнесом [14]. Сінгх Р. К. та інші проаналізували інтеграцію екологічних і бережливих практик для забезпечення сталого управління бізнесом [13]. Чоудхурі Р. Х. та Мостафа А. дослідили роль цифрової криміналістики у розслідуванні кіберзлочинів, що загрожують цифровому бізнесу, розглядаючи її значення для управління бізнесом [10]. Ран Н. проаналізувала роль та виклики ChatGPT і подібних генеративних моделей штучного інтелекту в управлінні бізнесом [12]. Незважаючи на значні наукові здобутки, проблематика консалтингового супроводу менеджменту підприємницької діяльності потребує подальшого глибокого вивчення. В умовах повномасштабних військових дій, цифровізації та глобалізації, кваліфікована консалтингова підтримка стає важливою складовою забезпечення успішного менеджменту підприємницької діяльності. Саме ефектив-

ний консалтинговий супровід натеper є основою для забезпечення адаптивності, інноваційності та стійкості бізнесу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження основних тенденцій розвитку підприємницької діяльності та з'ясування ролі консалтингового супроводження його менеджменту.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізації та цифровізації сталий розвиток будь-якої країни неможливий без активної та ефективної участі бізнесу. Підприємницька діяльність відіграє провідну роль у формуванні суспільного добробуту, забезпечує ринок життєво необхідними товарами та послугами, формує значні податкові надходження до бюджетів усіх рівнів та сприяє розвитку здорових ринкових відносин у державі [4].

Підприємницька діяльність має багатовікову історію та невинно еволюціонує. З плином часу її зміст та функціональне призначення зазнавали і зазнають перманентних трансформацій. Натепер підприємництво розглядається як явище, що постійно еволюціонує. Так, Шпикуляк О. зазначає, що підприємництво є інституційно зумовленим явищем, яке набуло поширення у процесі пошуку людиною раціональних способів ефективного задоволення потреб.

Підприємництво не є ізольованим явищем – його ефективність виступає основним критерієм оцінки добробуту як на рівні окремої особистості, так і в межах економік, при цьому

досягнення результатів часто пов'язане з готовністю йти на ризик. Як зазначав Й. Шумпетер, суть підприємницької діяльності полягає у креативному підході до виконання ролей, що дозволяє створювати нові продукти й послуги, отримувати прибуток, реінвестувати ресурси та забезпечувати сталий розвиток як окремого суб'єкта, так і суспільства в цілому. Отже, розвиток підприємництва нерозривно пов'язаний з еволюційними змінами людства, оскільки воно виступає каталізатором цивілізаційних зрушень та джерелом соціально-економічного прогресу, за умови ефективної взаємодії з ринковими інститутами та зваженої державної політики.

У період 2014–2023 років в Україні спостерігалось зростання підприємницької активності, що характеризується збільшенням абсолютної кількості діючих суб'єктів господарювання (рис. 1).

Так, згідно з офіційними даними Державної служби статистики України, загальна кількість активних суб'єктів господарювання у 2023 році перевищила 1,9 млн., з яких більше 1,6 млн. становили фізичні особи – підприємці, динаміка кількості яких за останні десять років є нестабільною (рис. 2). Крім того, у структурі юридичних осіб за останні десять років малі і середні підприємства стабільно складали більше 90%. Тобто, серед підприємницьких структур значно переважають мікро- та малий бізнес. При цьому найбільш динамічно зростає сектор послуг. Так, станом на 2022 рік в Україні було зареєстровано понад 512 393 під-

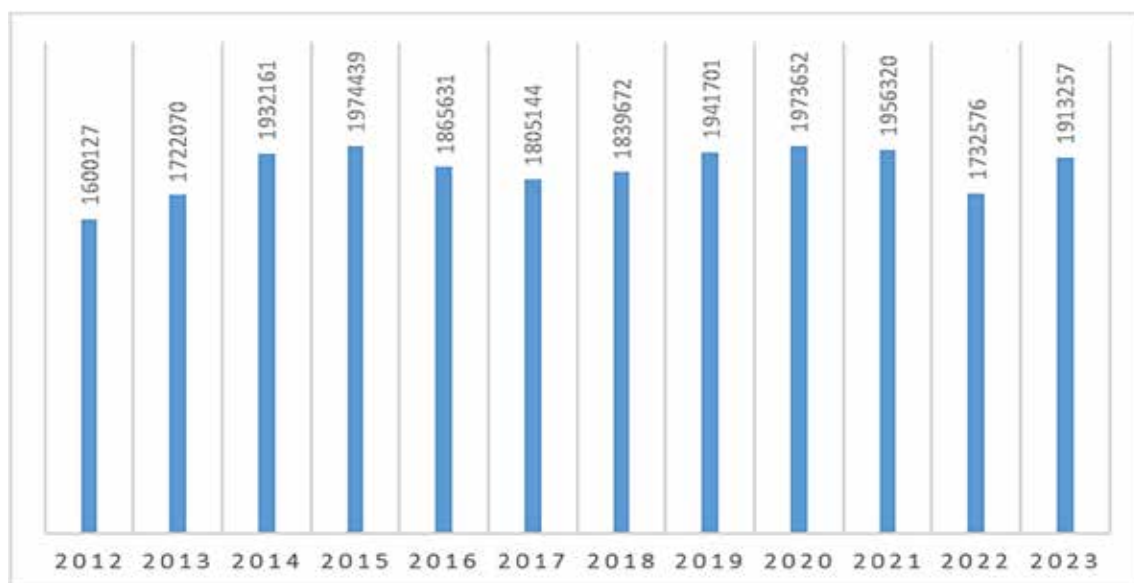

Рис. 1. Динаміка кількості суб'єктів господарювання за 2012–2023 рр., одиниць

Джерело: побудовано авторами на основі [7]

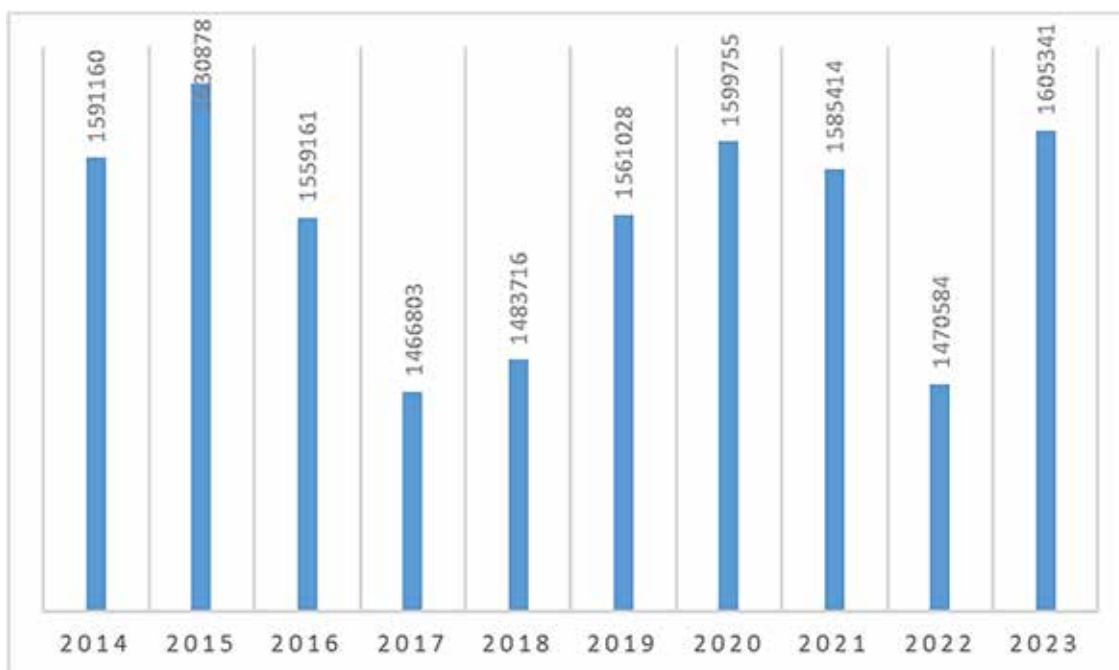

Рис. 2. Динаміка кількості діючих фізичних осіб-підприємців за 2014–2023 рр., одиниць

Джерело: побудовано авторами на основі [7]

приємств, що здійснюють діяльність у сфері послуг (у 2012 році – 115 104) [7].

Також, підприємництво у зовнішньоекономічній діяльності України зберігає тенденцію до зростання. У 2013 році загальний товарообіг України становив близько 139 млрд. доларів США. Попри виклики, зумовлені війною та трансформацією ринків, у 2023 році зовнішньоторговельний обіг України склав 112,3 млрд. доларів США, зокрема експорт – 41,6 млрд. доларів США, імпорт – 70,7 млрд. доларів США [7]. Ці показники підтверджують здатність підприємницьких структур не лише зберігати, а й частково нарощувати присутність на зовнішніх ринках навіть в умовах повномасштабної війни. Слід зазначити, що у структурі українського експорту в останні роки суттєво зросла частка послуг у сфері інформаційних технологій, телекомунікацій.

Окрему увагу привертає тенденція розвитку віртуальних і цифрових підприємств. Модель віртуального підприємництва, яка базується на хмарних технологіях, цифрових платформах і блокчейні, набула значної популярності після 2020 року, особливо в IT-секторі та сфері консалтингу [8].

У цьому контексті актуальним напрямом є концепція метавсесвіту. Метавсесвіт розглядається як сукупність взаємопов'язаних вірту-

альних світів, де користувачі взаємодіють один з одним, з цифровими об'єктами та штучним інтелектом у реальному часі. Ця технологія становить еволюційний етап розвитку інтернету, інтегруючи елементи соціальних мереж, онлайн-ігор, доповненої та віртуальної реальності, а також технології блокчейну та NFT.

Розвиток метавсесвіту відкриває нові можливості для підприємницької діяльності [3], зумовлюючи появу інноваційних бізнес-моделей та пропозицій продуктів і послуг. Основні напрямки розвитку підприємництва в метавсесвіті включають:

- створення віртуальних товарів та послуг (розробка цифрової моди, віртуальних архітектурних проєктів, інтерактивного контенту та ігор);
- організація віртуальних подій (проведення концертів, конференцій, виставок та освітніх заходів);
- реклама та маркетинг у віртуальних просторах (суб'єкти господарювання активно створюють віртуальні магазини, реалізують інтерактивні рекламні кампанії та розробляють брендовані простори для взаємодії зі споживачами);
- розробка інфраструктури та інструментів метавсесвіту (створення платформ, програмного забезпечення, апаратних засобів та інструментів для розробки контенту);

– віртуальні офіси та співпраця (підприємства дедалі частіше використовують метавсесвіт для проведення зустрічей, тренінгів та спільної роботи).

Незважаючи на значні підприємницькі можливості, розвиток метавсесвіту супроводжується низкою викликів. До них належать питання правового регулювання, захисту інтелектуальної власності, забезпечення кібербезпеки та взаємосумісності між різними віртуальними платформами. Крім того, технології, необхідні для повноцінного занурення в метавсесвіт, продовжують перебувати на етапі активного розвитку, а вартість входження для кінцевих користувачів може бути обмежувальним фактором.

Однак, з огляду на інтенсивний розвиток технологій та зростаючий інтерес з боку великих корпорацій та інвесторів, метавсесвіт володіє значним потенціалом для трансформації світової економіки та формування нових підприємницьких ніш. Українські підприємці, враховуючи їх високу адаптивність та значний потенціал в ІТ-секторі, можуть відіграти ключову роль у формуванні та розвитку цієї нової цифрової реальності, створюючи інноваційні рішення та залучаючи інвестиції.

Наведені вище тенденції свідчать про надзвичайну багатогранність та динамічність сучасного підприємницького середовища – від традиційних форм бізнесу до високотехнологічних віртуальних підприємств та новаторських бізнес-моделей у метавсесвіті. Однак саме ця гетерогенність та ускладнення бізнес-моделей формують гостру потребу в експертній підтримці для суб'єктів малого та середнього підприємництва (МСП). Якщо великі корпорації мають у своєму розпорядженні штати аналітиків, юристів, маркетингових та ІТ-фахівців, то МСП часто обмежені в ресурсах і не можуть дозволити собі утримання вузькопрофільних експертів для вирішення всього спектра сучасних викликів.

Серед основних проблем, що постають перед сучасними суб'єктами малого та середнього підприємництва і потребують консалтингового супроводження, можна виділити:

– стратегічна невизначеність – висока турбулентність ринків, особливо в умовах воєнного стану та глобальних економічних змін, вимагає глибокого аналізу та розробки гнучких стратегій розвитку;

– цифрова трансформація – інтеграція цифрових інструментів, хмарних технологій,

аналітики великих даних та елементів штучного інтелекту є необхідною умовою конкурентоспроможності;

– вихід на зовнішні ринки – успішна зовнішньоекономічна діяльність передбачає не лише виробництво якісного продукту, але й знання міжнародного права, логістики, митних процедур та маркетингових особливостей цільових ринків;

– навігація в інноваційних середовищах – такі новітні сфери, як метавсесвіт, NFT та технології блокчейну, відкривають величезні можливості, проте питання захисту інтелектуальної власності, кібербезпеки, правового регулювання та монетизації у віртуальних світах є надзвичайно складними.

Саме в цьому контексті консалтинговий супровід менеджменту перетворюється на стратегічно необхідний інструмент для сталого розвитку підприємницької діяльності. Він дозволяє малому та середньому бізнесу залучати висококласних фахівців точково, саме тоді, коли вони потрібні, без необхідності утримувати дорогий штат співробітників.

Консалтинговий супровід надає суб'єктами малого та середнього підприємництва доступ до:

– об'єктивного погляду на бізнес-процеси та ринкові позиції;

– передового досвіду та успішних кейсів з різних галузей;

– спеціалізованих знань у сферах фінансів, права, маркетингу, ІТ та управління персоналом;

– інструментів для мінімізації ризиків та обґрунтованого прийняття управлінських рішень.

Таким чином, в умовах, коли підприємницьке середовище стає все більш диверсифікованим, складним і технологічно насиченим, роль консалтингу як каталізатора росту та фактора підвищення стійкості бізнесу невинно зростає. Консалтинговий супровід виступає ключовим фактором, що дозволяє малому та середньому бізнесу не лише вижити у турбулентному середовищі, а й успішно розвиватися, адаптуючись до нових викликів та використовуючи можливості, що відкриває цифрове майбутнє.

Висновки. Підприємницька діяльність, основою якої є малий та середній бізнес, є фундаментальною основою національної економіки, забезпечуючи її гнучкість, інноваційний потенціал та соціальну стабільність. Попри складні економічні умови та повно-

масштабне військове вторгнення українське підприємництво демонструє високу життєздатність та здатність до адаптації.

Сучасне бізнес-середовище зазнає кардинальних змін, які характеризуються глибокою трансформацією. Основними драйверами цих змін є стрімка цифровізація, що призвела до появи нових бізнес-моделей (віртуальні підприємства), та формування новітніх ринкових ніш. Сучасні малі та середні суб'єкти господарювання функціонують в умовах коли для збереження конкурентоспроможності їм необхідно орієнтуватися у складних глобальних ринках, впроваджувати передові технології та працювати у нових правових і віртуальних реаліях. При цьому вони обмежені у фінансових, кадрових та часових ресурсах для самостійного розвитку та підтримки всіх необхідних компетенцій. В цих умовах кон-

салтинговий супровід менеджменту є стратегічно необхідним інструментом для малих та середніх суб'єктів господарювання. Він стає ефективним механізмом для подолання розриву між вимогами середовища та їх внутрішніми можливостями.

Роль консалтингу полягає у наданні малим та середнім суб'єктам господарювання доступу до вузькопрофільних фахівців в необхідних сферах: стратегічне планування в умовах невизначеності, цифрова трансформація бізнес-процесів, вихід на зовнішні ринки, маркетинг у віртуальних просторах, а також правовий та фінансовий супровід інноваційної діяльності. Відповідно консалтинговий супровід є невід'ємним елементом сучасної бізнес-інфраструктури, що сприяє підвищенню стійкості та адаптивності українського підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бутенко Д. С. Мотиваційний менеджмент у підприємницькій діяльності. *Економіка та суспільство*. 2019. № 20. С. 142–148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2019-20-20>
2. Єфремова Н. О. Особливості імплементації маркетингових інновацій в операційний менеджмент комерційно-підприємницької діяльності суб'єктів агробізнесу. *Галицький економічний вісник*. 2019. 61(6). С. 63–68. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu
3. Кононенко Л., Бикадорова Н., Дибенко Г. Підприємництво у зовнішньоекономічній діяльності: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-84>
4. Мурована Т. Вітчизняне підприємництво в умовах воєнного стану: основні тенденції та методи підтримки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>
5. Носань Н., Зачосова Н., Гапоненко Н. Використання мотивації персоналу як технології управління кадровою безпекою бізнесу в системі менеджменту підприємницької діяльності. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2024. № 3(99). С. 34–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2024.3.6>
6. Поляниця К., Носань Н., Зачосова Н. Безпекоорієнтоване управління фінансовою стійкістю як напрям фінансового менеджменту підприємницької діяльності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-24>
7. Сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.08.2025).
8. Anthony Jnr B., Abbas Petersen S. Examining the digitalisation of virtual enterprises amidst the COVID-19 pandemic: a systematic and meta-analysis. *Enterprise Information Systems*. 2021. Vol. 15. № 5. P. 617–650. DOI: <https://doi.org/10.1080/17517575.2020.1829075>
9. Chen S., Xu Z., Wang X., Škare M. A bibliometric analysis of natural disasters and business management in tourism. *Journal of Business Economics and Management*. 2022. Vol. 23. № 2. P. 305–326. DOI: <https://doi.org/10.3846/jbem.2022.16388>
10. Chowdhury R. H., Mostafa A. Digital forensics and business management: The role of digital forensics in investigating cybercrimes affecting digital businesses. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. 2024. Vol. 23. № 2. P. 1060–1069. DOI: <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.23.2.2438>
11. Pallathadka H. et al. Applications of artificial intelligence in business management, e-commerce and finance. *Materials Today: Proceedings*. 2023. Vol. 80. P. 2610–2613. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2021.06.419>
12. Rane N. Role and challenges of ChatGPT and similar generative artificial intelligence in business management. 2023. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4603227>
13. Singh R. K. et al. Integration of green and lean practices for sustainable business management. *Business Strategy and the Environment*. 2022. Vol. 31. № 1. P. 353–370. DOI: <https://doi.org/10.1002/bse.2897>

14. William P. et al. Automation Techniques Using AI Based Cloud Computing and Blockchain for Business Management. 2023 4th International Conference on Computation, Automation and Knowledge Management (ICCAKM). 2023. P. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.1109/ICCAKM58659.2023.10449534>

REFERENCES:

1. Butenko D. S. (2019) Motyvatsiyni menedzhment u pidpriemnytskii diialnosti [Motivational management in entrepreneurial activity]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 20, pp. 142–148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2019-20-20>
2. Yefremova N. O. (2019) Osoblyvosti implementatsii marketynhovykh innovatsii v operatsiyni menedzhment komertsiiino-pidpriemnytskoi diialnosti sub'ektiv ahrobiznesu [Peculiarities of implementation of marketing innovations in operational management of commercial and entrepreneurial activity of agribusiness entities]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, vol. 61, no. 6, pp. 63–68. DOI: https://doi.org/10.33108/galician-visnyk_tntu
3. Kononenko L., Bykadorova N., Dybenko H. (2025) Pidpriemnytstvo u zovnishnoekonomichnii diialnosti: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy [Entrepreneurship in foreign economic activity: current state, problems and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-84>
4. Murovana T. (2023) Vitchyzniane pidpriemnytstvo v umovakh voiennoho stanu: osnovni tendentsii ta metody pidtrymky [Domestic entrepreneurship in the conditions of martial law: main trends and methods of support]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>
5. Nosań N., Zachosova N., Haponenko N. (2024) Vykorystannia motyvatsii personalu yak tekhnolohii upravlinnia kadrovuiu bezpekoiu biznesu v systemi menedzhmentu pidpriemnytskoi diialnosti [Use of personnel motivation as a technology of managing business personnel security in the system of entrepreneurial activity management]. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, no. 3(99), pp. 34–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2024.3.6>
6. Polianytsia K., Nosań N., Zachosova N. (2024) Bezpekoorientovane upravlinnia finansovoiu stikistiu yak napriam finansovoho menedzhmentu pidpriemnytskoi diialnosti [Security-oriented management of financial stability as a direction of financial management of entrepreneurial activity]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-24>
7. State Statistics Service of Ukraine (2025) [Official website]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed August 15, 2025).
8. Anthony Jnr B., Abbas Petersen S. (2021) Examining the digitalisation of virtual enterprises amidst the COVID-19 pandemic: a systematic and meta-analysis. *Enterprise Information Systems*, vol. 15, no. 5, pp. 617–650. DOI: <https://doi.org/10.1080/17517575.2020.1829075>
9. Chen S., Xu Z., Wang X., Škare M. (2022) A bibliometric analysis of natural disasters and business management in tourism. *Journal of Business Economics and Management*, vol. 23, no. 2, pp. 305–326. DOI: <https://doi.org/10.3846/jbem.2022.16388>
10. Chowdhury R. H., Mostafa A. (2024) Digital forensics and business management: The role of digital forensics in investigating cybercrimes affecting digital businesses. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, vol. 23, no. 2, pp. 1060–1069. DOI: <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.23.2.2438>
11. Pallathadka H. et al. (2023) Applications of artificial intelligence in business management, e-commerce and finance. *Materials Today: Proceedings*, vol. 80, pp. 2610–2613. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2021.06.419>
12. Rane N. (2023) Role and challenges of ChatGPT and similar generative artificial intelligence in business management. Available at: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4603227> (accessed August 15, 2025).
13. Singh R. K., Kumar Mangla S., Bhatia M. S., Luthra S. (2022) Integration of green and lean practices for sustainable business management. *Business Strategy and the Environment*, vol. 31, no. 1, pp. 353–370. DOI: <https://doi.org/10.1002/bse.2897>
14. William P. et al. (2023) Automation Techniques Using AI Based Cloud Computing and Blockchain for Business Management. 2023 4th International Conference on Computation, Automation and Knowledge Management (ICCAKM), pp. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.1109/ICCAKM58659.2023.10449534>